

[Agerschou]

Ministeren kvitterede for min poesi. Det var faktisk ikke ment som poesi, men var et forsøg på at give et realistisk indtryk af ministerens adfærd. I forbindelse med omtalen af min såkaldte poesi lykkedes det ministeren at få blandet to eventyr uhjælpe ligt sammen. Jeg regner med, det er ren ønsketænkning, når ministeren gerne vil betragtes som lille Rødhætte. Jeg kan garantere, at det ikke er den person i eventyrverdenen, der falder først for hos kommunalpolitikere, når man skal karakterisere ministerens adfærd.

Den person, jeg forsøgte at sammenligne ministeren med, var såmænd Store Stygge Ulv, og til orientering for ministeren vil jeg sørge for, at SFs folketingsgruppe fremsender næste nummer af Anders And til ministeren, så hun kan blive klar over, hvad det er, Store Stygge Ulv foretager sig, og hvorfor det er så relevant at sammenligne ministerens adfærd med dens.

Så har ministeren fået den dårlige vane ikke at besvare de spørgsmål, der bliver stillet.

Beregningsmetoden blev draget i tvivl af flere, og jeg kom med et konkret eksempel fra Gladsaxe kommune. Man har faktisk haft Gladsaxe kommunes indvending i ministeriet siden den 20. marts, og derfor mener jeg, det hører med til debatten i dag, at ministeren her fra talerstolen forklarer, om Gladsaxe kommune har ret eller ej.

Der er andre i denne sal, der har fået den dårlige vane ikke at svare på spørgsmål, og det er i denne forbindelse de radikale. Jeg fandt ikke ud af, hvordan de radikale konkret stillede sig til forslaget, og derfor vil jeg spørge dem: vil man være med til at gennemføre dette forslag, ja eller nej?

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Ja, jeg tænkte nok, det var mig, der rode rundt i litteraturen. Jeg skal sige til hr. Agerschou, at jeg vil blive glad for Anders And, det har jeg en søn der også vil, og så kan jeg jo lære, hvordan Store Stygge Ulv handler. Det er jeg jo så ikke klar over. Det vil jeg da gerne lære.

Ole Vig Jensen (RV):

Til hr. Agerschou, som jeg kan forstå ikke forstår alt, må jeg om dette lovforslag sige – idet jeg i øvrigt henviser til, hvad jeg allerede

sagde i mit første indlæg – at det radikale venstre stærkt har tilskyndet såvel regeringen som de kommunale organisationer til på ny at gå i forhandling om bl.a. det spørgsmål, der er til behandling her. De er gået i forhandling. Så ville det dog være en underlig dobbeltmoral, hvis jeg herfra samtidig sagde, at jeg uden videre var klar til at gennemføre dette lovforslag. Jeg tillægger det betydning, at der nu på ny er kontakt, og jeg afventer, hvad der kommer ud af de pågældende forhandlinger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af lovforslag nr. L 118:

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om tilskud til kommuner og amtskommuner. (Ændret tilskudsregulering, ændring af tilskud).

(Fremsat 14/3 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Henning Rasmussen (S):

Dette lovforslag er langt det alvorligste af de tre, der er til behandling i dag. Det er alvorligt for kommunernes økonomi og dermed for, hvad kommunerne kan gøre til gavn for de mennesker, der bor der.

Jeg siger det, fordi regeringen og dens ministre lever højt på, at mange mennesker tror, at angrebene på kommunernes økonomi alene er byrådenes og amtsrådenes sag. De ser først for sent, at det forringer deres hverdag og deres vilkår, når kommunens økono-

[Henning Rasmussen]

mi bliver dårligere, og så ser vi det paradoksale, at regeringen tager æren for forbedringen af statens økonomi ved nedskæring af bloktilskuddene, mens de lokale folkevalgte får skylden for de forringelser, der sker i kommunernes indsats for borgerne.

Forslaget betyder for det første, at det er en parodi at tale om, at de tvangslån, vi netop har drøftet, bliver betalt tilbage til kommunerne og deres skatteydere. Allerede i 1985 skæres godt 10 mia kr. ekstra i bloktilskuddene. Dermed reduceres den samlede betaling til kommunerne som helhed; i 1985 er det ved tvangslåne til kun godt 100 mill. kr.

Der næst betyder lovforslaget, at man helt fjerner den hidtidige lovpligtige regulering af bloktilskuddene med virkning fra 1. januar 1985. Det er derefter helt overladt til indenrigsministeren at bestemme, om der skal foreslås en forhøjelse af bloktilskuddene af en eller anden grund. Indenrigsministeren får dermed også på dette punkt langt større magt over kommunernes økonomi, end nogen minister nogen sinde før har haft. Ministeren kan i løbet af en kort årrække foretage en snigende, kraftig nedskæring af bloktilskuddene bare ved at lade være med at søge at få dem forhøjet. Det vil, hvis lovforslaget vedtages, være ministerens frie afgørelse, om hun vil søge bloktilskuddene reguleret eller ej. Der står i forslaget, at der skal være drøftelser med kommunerne, før ministeren træffer sin beslutning. Ja vel, men det er ministerens beslutning.

Lovforslagene og de cirkulærer, som ministeren netop har udsendt til kommunerne om deres økonomi og budgetter i 1985, lægger også på anden måde op til en voldsom indflydelse for ministeren på kommunernes økonomi og på deres lovfæstede frihed og ret til at disponere under ansvar over for dem, der har valgt dem.

Der står i cirkulæret, at skatterne ikke må sættes op. Det har ministeren krævet før. Det nye på det punkt er, at de heller ikke må sættes ned. Ministeren kræver også, at der ikke må bruges af opsparede penge. Man må heller ikke sætte aktivitetsniveauet op. Det er samfundsøkonomisk skadeligt, siger regeringen. Men nu skal man heller ikke sætte aktivitetsniveauet ned, står der i det nye cirkulære. Ministeren siger det på denne måde til

bladet Kommunen den 15. marts 1984 om de kommunale udgifter:

»Jeg sagde *ikke* nedskæres... Ingen i regeringen ønsker af kommunerne, at de skal skære ned.«

Man ved ikke rigtig, om man skal tro sine egne øjne, men det står der faktisk. Det skriver den samme minister, som for mindre end et år siden sendte et pålæg til kommunerne om, at de skulle nedskære deres ressourceforbrug i 1984 med mindst 4½ pct. i faste priser og i hvert af de efterfølgende 3 år med mindst 2 pct., altså mindst 10½ pct. i perioden fra i år til 1987. Er der noget at sige til, at man ikke i kommunerne ved, hvad der er regeringens politik? Hvor længe er et ord et ord? Hvor længe holder et løfte?

Kommunerne gik helt bestemt ud fra, at når de meget modstræbende tog til efterretning, at bloktilskuddene blev beskåret kraftigt både i 1984 og i 1985, ville regeringen stå ved sit løfte om, at nu vidste kommunerne, hvordan deres økonomi var i forhold til staten indtil 1986. Det holdt et halvt år, indtil finans- og økonomiministerne igen fik øje på de kommunale pengekasser for kort tid siden.

Nu siger ministeren, at man kun vil have statens moralske andel af kommunernes penge. Det loves, at man vil sørge for – ja, der står endda garantere for – at kommunerne kan holde uændret aktivitetsniveau i 1985, om nødvendigt ved, at man søger finansudvalget om en forhøjelse af de beskårne bloktilskudspuljer. Det tilføjes dog, at det er ministerens vurdering, at det ikke skulle være nødvendigt med sådan en forhøjelse i 1985, så det er et noget begrænset løfte.

Derfor er der ikke noget at sige til, at kommunerne i enighed og med stor styrke nu siger til ministeren, at man ikke stoler på løfterne, at man mistror beregningerne, og at man klart giver udtryk for den opfattelse, at hele denne række af indgreb betyder nedskæring i kommunerne og nedlæggelse af mange arbejdspladser også i 1985, oven i dem, der er forsvundet i 1983 og 1984 på grund af nedskæringerne.

Vi mener i øvrigt også i socialdemokratiet, ligesom kommunernes repræsentanter mener det, at der overhovedet ikke er ført nogen egentlig forhandling, før lovforslagene om indgrebene blev fremsat. Ministrene fremsatte deres forslag, insisterede på, at de skulle

[Henning Rasmussen]

accepteres, som de forelå – i øvrigt som fuldt færdige lovforslag – sagde, at det var urimeligt, at kommunerne ikke ville sige ja, og regner så med, at vi i folketinget vil være ekspeditionskontor for regeringen. Det er der heldigvis meget der tyder på at folketinget ikke vil, og det vil vi blandt andet ikke.

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg skal henvise til de overordnede betragtninger om den økonomiske politik, som jeg fremførte under behandlingen af det sidste lovforslag, men jeg vil dog godt i anledning af dette forslag komme med nogle kommentarer om den debat, der har været i dagspressen. Jeg vil sige, at der har været fremført urimelige påstande om konsekvenserne af dette lovforslag.

Aktuelt, det socialdemokratiske talerør, har faktisk rekorden ved at påstå, at 35.000 i slutningen af 1985 vil miste jobbet som følge af regeringens politik. Det er et tal, der er grebet ud af den blå luft.

Også under sidste folketingsdebat om bloktilskudsnedskæringerne fremkom hr. Henning Rasmussen med nogle udtalelser om, at bloktilskudsbeskæringen ville medføre afskedigelser i den kommunale sektor, endda med flere tusinde allerede i 1983. Tal fra Danmarks Statistik viser imidlertid det modsatte. I 4. kvartal 1982 var der 455.763 fuldtidsansatte i kommunal regie. Et år senere var dette tal steget til 456.971, altså en stigning på 1.208. Der er således intet hold i de socialdemokratiske påstande om, at bloktilskudsbeskæringerne har medført masseafskedigelser i kommunerne.

Den ordning, som man forhåbentlig når frem til omkring kommunernes økonomi, må sikre uændret aktivitet ved uændret skatte tryk. Hensigten er at fastholde beskæftigelsen.

Der har i debatten i dag været megen tale om, at kommunernes selvstyre er truet. Det er, som om man her glemmer, at kommunerne er en del af den offentlige sektor. Den er endog en meget stor del, idet størstedelen, som det også tidligere har været nævnt, af de offentlige forbrugs- og investeringsudgifter forvaltes gennem kommunerne, ligesom hovedparten af de beskæftigede i den offentlige sektor er kommunalt ansat.

Man kan derfor sige, at skal der overhovedet føres finanspolitik, er det uundgåeligt, at kommunernes samlede indtægter og udgifter bliver påvirket af den regering, som har det finansielle ansvar. Med andre ord: når der skal spares på de offentlige udgifter, kan kommunerne ikke melde sig ud af den offentlige sektor. Og hånden på hjertet: det ønsker kommunerne i virkeligheden heller ikke. De har hidtil vist ansvarlighed, og det vil de givetvis også gøre i den nuværende situation, hvor det drejer sig om at fastholde regeringens overordnede økonomiske politik.

Men som tidligere nævnt ser vi fra konservativ side gerne, at der indgås en frivillig ordning.

Svend Erik Hovmand (V):

Også jeg skal henvise til de bemærkninger, jeg har gjort om det forrige lovforslag, de overordnede økonomiske betragtninger, som jo også er grundlaget for det forslag, som vi diskuterer her i øjeblikket. Jeg vil dog gøre en enkelt bemærkning til hele spørgsmålet om konsekvenserne.

Vi har jo tidligere i dag været inde på, at også tidligere regeringer har fundet det nødvendigt at inddrage amterne og kommunerne i den overordnede økonomiske planlægning, simpelt hen fordi de repræsenterer broderparten af den offentlige økonomi her i landet, og netop på denne baggrund må jeg sige, at jeg er også blevet noget forundret, som det er tilfældet med den tidligere ordfører, over de udtalelser, der er fremsat i forbindelse med debatten om disse lovforslag. Jeg har også hæftet mig ved hr. Henning Rasmussens udtalelser om de beskæftigelsesmæssige konsekvenser. Jeg bemærkede, at hr. Henning Rasmussen for et års tid siden også kom med meget drastiske udtalelser om beskæftigelsesmæssige konsekvenser, og jeg tror, at både hr. Henning Rasmussen og andre har haft lejlighed til at konstatere, at så galt gik det ikke.

Den samme konstatering er jeg overbevist om at man vil kunne gøre, når vi når et år længere frem og gør op, hvordan dette har virket.

Jeg vil anbefale dem, der vil studere dette tema, som jo ikke er uvæsentligt eller uinteressant, at slå op i finansministeriets Småtryk nr. 34 og se udviklingen i den beskæftigelses-

[Svend Erik Hovmand]

mæssige situation og de forventninger, der er gjort om året 1985 og fremefter. Her vil man få et klart indblik i, at de meget, synes jeg, overdrevne beskæftigelsesmæssige konsekvenser, som er kommet til udtryk, ikke står mål med realiteternes verden.

Jeg skal derudover kun anbefale lovforslaget til en velvillig behandling.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Vi har jo under tidligere drøftelser om bloktilskudsnedskæringer været meget inde på de beskæftigelsesmæssige virkninger, og jeg konstaterer i dag, at der er nøjagtig den samme ulyst til at tale om det, som der var dengang. Nogle taler om, hvordan beskæftigelsen totalt er. Vi taler om, hvordan disse indgreb isoleret virker på den kommunale beskæftigelse og på beskæftigelsen udenfor.

Om det har vi sagt, og det står vi ved, at virkningerne af det første indgreb over for bloktilskuddene i 1983 plus virkningerne af indgrebet over for bloktilskuddene for 1984 samlet svarer til ca. 14.000 arbejdspladser i og uden for kommunerne. Nu har vi fået Danmarks Statistiks opgørelse af det budgetterede personaleforbrug i 1984 i kommunerne i sammenligning med det budgetterede personaleforbrug i 1983.

Det viser 7.500 færre fuldtidsbeskæftigede i samtlige kommuner og amtskommuner budgetmæssigt. Dertil kommer virkningerne på omsætningen og dermed på beskæftigelsen uden for det kommunale område, og det er en ikke uvæsentlig del af det. Enhver samfundsøkonomisk beregning af virkningerne af f.eks. bloktilskudsbeskæring indbefatter jo totalvirkningen og ikke kun virkningen inden for selve det kommunale område. Derfor har vi ret i vores opfattelse, vores påstand om, hvad vi sagde om beskæftigelsesvirkningen af disse indgreb isoleret for 1983 og 1984.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Hr. Henning Rasmussen sluttede med at sige: »Derfor har vi ret i ... hvad vi sagde ...«. Nu ved jeg ikke, hvad det er, hr. Henning Rasmussen her henviser til, for socialdemokratiet har jo sagt mange ting om netop det spørgsmål. Der er, så vidt jeg husker,

nævnt tal på 7.000, 15.000 og 35.000, afhængigt af, hvem der har udtalt sig, og på hvilket tidspunkt. Men jeg vil da godt høre, om det er gørligt for hr. Henning Rasmussen her i dag at dokumentere en beskæftigelseseffekt af en størrelsesorden f.eks. på, skal vi sige 25.000, for nu ikke at skyde helt op på de store tal, som også er blevet nævnt.

Jeg tror, det er nødvendigt, at vi i diskussionen om de beskæftigelsesmæssige effekter prøver engang at se på, hvordan udviklingen rent faktisk har været, og det kan da godt være, at hr. Henning Rasmussen mener, at det også har nogle bivirkninger ud over dem, der notorisk kan dokumenteres ved at se på den totale beskæftigelse i amter og kommuner. Modsat må hr. Henning Rasmussen jo også være opmærksom på, at dette økonomiske indgreb i sig selv bidrog til – sammen med den øvrige del af de økonomiske indgreb – at vi kunne føre en anden økonomisk politik her i landet, som betød, at renten faldt, og at vi på en lang række andre områder sikrede meget værdifulde beskæftigelsesmæssige tiltag, hvis værdi er væsentlig større end nok så mange beskæftigelsesplaners.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg forstår, at hr. Henning Rasmussens tal nu bliver mindre. Nu bliver der i dag talt om, at man havde forudset, at 14.000 arbejdspladser ville forsvinde. I debatten den 1. juni sagde hr. Henning Rasmussen, at det drejede sig om 18.000–20.000 flere arbejdsløse ved udgangen af 1984, og ved debatten, også om bloktilskudsreduktionerne, i september måned 1983 sagde hr. Henning Rasmussen – og jeg citerer fra sp. 13411, 9. september 1983:

»Kommuner og amtskommuner har allerede i 1983 måttet spare og skrabe så meget, at der er forsvundet nogle tusinde arbejdspladser. I 1984 og 1985 vil bloktilskudsbeskæringen fjerne yderligere 7.000–8.000 arbejdspladser hvert af årene.«

Jeg vil gerne spørge hr. Henning Rasmussen, om han vil anfægte de tal, som jeg refererede til for lidt siden om beskæftigelsen inden for kommunerne i 4. kvartal 1982 og 4. kvartal 1983, hvor konklusionen må være, at der altså ikke forsvandt nogen kommunale

[Karen Højte Jensen]

arbejdspladser. Tværtimod var der en fremgang på omkring 1.200.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne sige to ting. Den ene er, at når man når til de høje tal, som jeg mener ville blive realiteten, en samlet virkning af indgrebene fra statens side over for kommunerne over perioden fra begyndelsen af 1983 til udgangen af 1985 på opimod 35.000 færre mennesker i beskæftigelse i og uden for kommunerne, er det over en periode på ca. tre år og virkningen, samfundsøkonomisk modelberegnet, af disse indgreb og dem isoleret. Det er det, vi har talt om.

Så vil jeg også gerne sige, at jeg har læst den redegørelse, Danmarks Statistik har lavet for det budgetterede personaleforbrug i kommunerne i 1984 i sammenligning med det budgetterede personaleforbrug i 1983, og det er altså en udvikling fra det ene budget til det andet. Dér står det ganske klart, at der er 7.500 færre beskæftigede efter budget 1984, end der er efter budget 1983. Det står der. Dertil kommer så virkningerne på økonomien udenfor. Så tallene holder.

Agerschou (SF):

Også dette forslag er et led i indenrigsministerens bredt anlagte felttog mod kommunerne. Der skal ske en engangsreduktion i bloktilskuddene på 1 mia kr. i 1985, og desuden afskaffes reguleringen af bloktilskuddene i forhold til løn- og prisstigninger. Samtidig med at det sker, agter regeringen at pålægge kommunerne nye udgifter.

I onsdags fremsatte arbejdsministeren f.eks. et forslag, der betyder, at ventetiden for ret til arbejdsløshedsdagpenge forlænges fra ét år til 18 måneder efter, at man er blevet medlem af en kasse. For nyuddannede forlænges den fra én måned til fire måneder. Forslaget skal give en statslig besparelse på 1 mia kr. i 1985, 1.250 mill. kr. i 1986 og 1.250 mill. kr. i 1987. Det betyder, at kommunerne i disse år får øget deres udgifter til kontanthjælp efter bistandsloven, men det må de efter indenrigsministerens opfattelse åbenbart selv finde ud af.

På samme måde har miljøministeren planer om at pålægge kommunerne en mere effektiv miljøpolitik, hvad vi i SF støtter,

men hvad der også vil betyde forøgede udgifter for kommunerne. Men det må de efter indenrigsministerens opfattelse også selv finde ud af. Ministrene river penge til sig med den ene hånd og er med til at forøge kommunernes udgifter med den anden.

I SF håber vi naturligvis ikke, at dette forslag eller det foregående bliver vedtaget, men med de radikales glidebaneudtalelser kan man aldrig vide.

I øvrigt mener vi, at kommunerne nu må tage alvorligt bestik af situationen. Man kan ikke stole på regeringen og indenrigsministeren. Der blev indgået et forlig i efteråret for bloktilskuddene i 1985, som kommunerne pænt fandt sig i. Denne underdanighed over for indenrigsministeren hjælper ikke. Hun finder bare på noget nyt. Derfor må fornuftige kommuner efter vores opfattelse nu i gang med undergrundsøkonomi over for staten. Alle muligheder må udnyttes, så kommunernes faktiske økonomiske forhold holdes så skjult som muligt over for staten. Den nuværende regering og dens indenrigsminister kan man ikke stole på. De vil ikke samarbejde med kommunerne, og vi vil opfordre kommunerne til at holde op med at samarbejde med dem.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg skal vedrørende de generelle bemærkninger, som det kunne være rimeligt at gøre til dette lovforslag, henvise til, hvad jeg sagde i forbindelse med forhandlingen om lovforslag nr. L 119. Det drejer sig såvel om det ønskelige i at skabe en forhandlingsløsning på de spørgsmål, der er rejst her, som om den generelle økonomiske politik.

Men jeg har lyst til at føje to bemærkninger til om dette lovforslag. Det radikale venstre har ikke lagt skjul på, at den aftale, der blev indgået med regeringen for vort vedkommende og mellem regeringen og kommunerne vedrørende bloktilskuddene for 1984 og 1985, tillægger vi så stor betydning, at vi vil advare imod, at man ændrer den. Vi vil til gengæld ikke afvise, at der kan være behov for, og at det måske oven i købet kan være rigtigt, at vi allerede nu – det ser jeg gerne at man gør under de videre forhandlinger – drøfter bloktilskuddene og deres udvikling videre frem, men at gribe ind i en bestående aftale advarer vi imod.

[Ole Vig Jensen]

Den anden ting, jeg vil nævne, er de specielle problemer, vi er opmærksom på gælder for Københavns kommune. Vi mener ikke, at de kan løses i denne sammenhæng. Vi er heller ikke i stand til at gennemskue problemernes omfang, men vi er opmærksom på, at Københavns kommune med den tyngde, den har specielt i hovedstadsområdet, har nogle særlige problemer, som det vil være rimeligt og ønskeligt at man kigger nærmere på med henblik på at se, om det er muligt at finde en løsning. Vi er indstillet på at medvirke hertil.

Nør Christensen (CD):

Jeg skal starte med at sende en hilsen til ministeren. Det er ikke fra søens folk, men fra ordføreren for kristeligt folkeparti, som ikke kan være til stede, og som har bedt mig hilse ministeren og sige, at for så vidt angår lovforslagene nr. L 116, L 118 og L 119 kan man tilslutte sig. Jeg skal også sige, at CD kan tilslutte sig dette lovforslag, og anbefale en velvillig behandling.

Maisted (FP):

Fremskridtspartiet er jo ikke indstillet på, at den offentlige sektor skal have den samme størrelse fremover, og det er et af de punkter, hvor vi adskiller os fra regeringspartierne.

Jeg vil godt sige til hr. Henning Rasmussen, at jeg synes, at hans betragtninger om beskæftigelsen er temmelig alvorlige og strenge at høre på. For hvad er kendsgerningen? De sidste 10 år har man udvidet den offentlige sektor, så den faktisk er blevet dobbelt så stor, og i samme tidsrum har man altså fået 300.000 arbejdsløse i den private sektor. Når man taler om, at der bliver ledighed på dette område, så drejer det sig stort set kun om, at man ikke genbesætter nogle stillinger. Der er overhovedet ikke tale om, at der er nogen, der bliver fyret i den offentlige sektor. Tværtimod har finansministeren redigeret for, at der frem til 1987 sker en stigning i antallet af offentligt ansatte på ca. 27.000.

Derfor må jeg have lov til at sige, at den sektor, der betaler gildet, bestemt har grund til at føle sig noget stødt. Der er sjældent ofret ret mange ord på, hvorfor man har skabt 300.000 arbejdsløse i den private sektor på grund af den økonomiske politik, socialdemokratiet som hoveddrivkraft har stået for.

Det vigtige i denne debat er, at det radikale venstre er parat til at fastholde en økonomisk politik, sådan at vi vitterlig når de økonomiske mål, der er lagt frem fra regeringens side; der er ingen slinger i valsen. Vi mener ganske vist, at disse tiltag er for små, men det er klart, at vi vil støtte en udvikling, der går i den rigtige retning, selv om det foregår noget langsomt.

Lenger (VS):

Det er grebet ud af den blå luft, når ministeren siger i sin fremsættelse, at kommunerne i deres budgetter for 1984 har regnet med stort set uændret aktivitet. Tværtimod! Mange kommuner har gennemført store nedskæringer. Det er især gået ud over anlægsbudgetterne, således at regeringens højtbesungne opsving i beskæftigelsen i byggefagene på grund af det øgede boligbyggeri ikke kan måles i én eneste ædruelig statistik, for der er sket en tilsvarende nedgang i bekæftigelsen i byggefagene på grund af et fald i den kommunale anlægsaktivitet.

Så vil ministeren foretage, som det hedder, en engangsreduktion af tilskuddene med 1 mia kr. – som om man kunne bruge det udtryk, fjerde gang man gør det. Helt grotesk bliver det, når denne nedskæring skal afløse den midlertidige binding af den primærkommunale overskudslikviditet, som vi har set det i nr. L 119. Jeg synes ærlig talt, at det er en lidt flot titel, ministeren har givet nr. L 119, for nr. L 118 indebærer jo, at kommunerne ikke får beløbet fra nr. L 119 tilbage med renter som beskrevet, men at beløbet kun betales tilbage til kurs 60.

Det centrale i forslaget er imidlertid, at ministeren nu beder om en bedre mulighed for at foretage løbende tilpasninger af tilskudssystemet. Det er det helt centrale, og det er det helt uacceptable, selv om ministeren flot taler om, at dette jo kan gå både op og ned.

De besværligheder, som kommunerne, de ansatte og brugerne har haft i de senere år, fordi regeringen i tide og utide og midt i planlægningsfasen og midt i budgetåret har ændret forudsætningerne, har mange gange været helt uoverskuelige. Et stærkt og uigenkaldeligt styringsinstrument ønsker ministeren nu at få. Det kan VS ikke støtte.

[Lønger]

Til gengæld udgår den automatiske pris- og lønregulering, som der dog i det mindste var en vis forudsigelighed ved og en vis tryghed ved at have. At ministeren kalder forslaget for et led i genopretningen, må vist være udtryk for en usædvanlig veludviklet humoristisk sans, som jeg i hvert fald ikke finder og ikke tidligere har oplevet hos omtalte tegneseriefigur, som hr. Agerschou har været inde på. Her er i hvert fald endnu en forskel. En fjernelse af reguleringen af tilskuddene vil have den konsekvens, at regeringen i løbet af 5-7 år opnår en halvering af realværdien med forringelser og omfordelingsmæssige konsekvenser til følge.

År for år vil kommunerne blive overladt til en stadig mere administrativ styring fra statens side. De vil ikke vide, hvornår de er købt eller solgt, og de vil til stadighed skulle indpasse sig som Bufferen i den økonomiske politik, en harmonika, man bare kan trække ud og ind, alt efter hvordan det går med konjunkturerne, ligesom vi i dag har det med bistandsloven.

I forhold til den statslige styring er det isoleret ganske hensigtsmæssigt at gøre det på den måde, og set helt teknokratisk er den kommunale del af den offentlige sektor selvfølgelig udtryk for en vis dødvægt, og derfor kan det helt teknokratisk godt være hensigtsmæssigt at ændre styringen. Men prisen er en indskrænkning af det kommunale selvstyre, en indskrænkning af planlægningsmulighederne, og med vores skattesystem ligger der også et element af økonomisk omfordeling i lovforslaget. Den pris vil VS ikke være med til at betale; derfor vil vi stemme imod lovforslaget.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Til hr. Henning Rasmussen skal jeg gentage – noget af det, vi kommer til at sige her, bliver jo gentagelser – at det er regeringens langsigtede økonomiske politik over for kommunerne, at de kommunale økonomiske rammer i årene fremover må sikre, at der gennem tilskudspolitikken holdes uændret aktivitet ved uændret skat. Jeg vil gerne sætte streg under det, for det er en vigtig sætning for regeringen, og jeg tror, at det også er en vigtig sætning for amter og kommuner.

Hr. Henning Rasmussen havde nogle betragtninger om, hvorvidt man måtte sætte

skatten op eller man måtte sætte skatten ned. Det er nøjagtig den samme formulering, vi anvendte sidste år, hvor vi var enige med de kommunale organisationer om, at man skulle holde skatten i ro. Det er det samme udtryk, som bliver brugt her: at nogle kommuner kan sætte skatten op og andre kan sætte skatten ned. Det, der er vigtigt for os, er, at skatten som helhed, når vi ser på kommunerne og amtskommunerne, holdes i ro. Det gør vi naturligvis, fordi det netop ikke er ønsket at detailstyre, fordi der kan være lokale forhold, som betinger, at bevægelighed er ønskværdig. Det overordnede mål er stadig, at skatten holdes i ro.

Jeg var lidt ked af hr. Henning Rasmussens udtalelser med hensyn til, hvordan samarbejdet foregik med de kommunale organisationer. Hr. Henning Rasmussen har så lang erfaring både på den ene og på den anden side af forhandlingsbordet, at han godt ved, hvordan sådan nogle forhandlinger foregår. Han ved også, at en afslutning på sådanne forhandlinger godt kan være slutningen på et forløb, som er startet på et meget tidligere tidspunkt.

Jeg var lidt ked af, at hr. Henning Rasmussen gjorde sig til talsmand for nogle synspunkter vedrørende forhandlingerne, som kunne lade ane, at hr. Henning Rasmussen havde siddet med ved forhandlingerne, men det, hr. Henning Rasmussen sagde, viste, at det havde han ikke, for forløbet var altså et andet. Forløbet af sådan nogle forhandlinger kan en gang imellem også være et andet end det, der umiddelbart kan ses af det, der står i pressen. Det ved hr. Henning Rasmussen også, og derfor synes jeg, vi skal lade den diskussion fare.

Hr. Henning Rasmussen sagde, at man altså ikke kan stole på regeringens løfter. Det er lidt store ord at tage i sin mund, da hr. Henning Rasmussen, som jeg sagde, ved, hvordan tingene udvikler sig på hver side af forhandlingsbordet gennem årene. Der er jo tale om, at den kommunale økonomi og regeringens og statens økonomi i det hele taget forandrer sig så voldsomt i disse år, at det er nødvendigt, at der i de samtaler, vi fører med kommunerne, ikke er tale om virkelighedsflugt, men at man er opmærksom på, hvordan tingene ser ud uden for vinduerne. Vi bliver altså nødt til at have virkeligheden med i det, vi snakker om.

[Indenrigsministeren]

Derfor ville det være forfærdelig ønskeligt, om vi i dag kunne sige: ja men vi lægger en politik nagelfast fra nu af og til år 2000. Så havde kommunerne og vi andre da noget at rette os efter. Så kunne vi i og for sig gå hjem. Sådant er tingene jo ikke, det ved vi alle sammen godt, og i et samfund, der er under sådanne forandringer af alle mulige årsager, bliver vi nødt til at følge udviklingen opmærksomt. Det er til fordel for folketinget at gøre det, for ellers er vi ude af trit med virkeligheden, men det er sandelig også af vigtighed for kommuner og amtskommuner, at vi er årvågne, for ellers er vi ikke i stand til at indstille os på det, hvis det pludselig skulle gå den anden vej. Det er vi meget indstillede på at være årvågne over for, og det er derfor, jeg nu nogle gange har nævnt den sætning, som jeg lægger megen vægt på.

Så var man inde på den traditionelle diskussion om arbejdspladser. Jeg tror, at hr. Henning Rasmussen gør sig skyldig i den fejl ikke at tage hensyn til, at udgangspunktet for alle de tal – jeg vil indrømme, at fru Karen Højte Jensen har ret i, at de bevæger sig op og ned på skalaen – for, hvor katastrofalt det vil gå, så vidt jeg kan lytte mig til, er de oprindelige budgetter for 1983, før man begyndte at revidere dem. Det synes jeg at tallene kunne tyde på, for ellers kan jeg slet ikke se, hvordan man kan komme så højt op.

Jeg vil give fru Karen Højte Jensen ret i, at det, der er tale om, er, at kommunerne og amtskommunerne har holdt deres beskæftigelsestal. Hr. Maisted sagde, at der jo er muligheder for at lade være med at besætte de stillinger, man havde planlagt at besætte. Man kunne jo også kigge på, at der i løbet af et år er tale om rokeringer, fordi 45.000 of-fentligt ansatte i kommuner og amtskommuner ønsker at fratræde efter eget ønske. Også det kunne give anledning til, at der ikke bliver tale om disse voldsomme tal, som hr. Henning Rasmussen nævner. Jeg tror altså, at hr. Henning Rasmussens astronomisk store tal skyldes, at udgangspunktet er forkert.

Det er også interessant at se på, hvordan det gik sidste gang, hvad nogle ordførere har været inde på. Hvordan gik det med de astronomiske ledighedstal, man påstod at der ville blive i kommuner og amtskommuner i år, hvis regeringens bloktilskudsreduktioner blev til noget? Ja men det gik jo ikke sådan, hr. Henning Rasmussen. Og hvorfor skulle

det med et økonomisk opsving som det, jeg her beskriver, samt sætningen om uændret aktivitet gå anderledes? Det har jeg meget svært ved at se. Her har vi jo virkelig historien, så vi kan bruge den for fremtiden.

Hr. Agerschou skal jeg nok fortælle, at regeringen har den aftale med de kommunale parter, at i det øjeblik vi laver en udgiftskrævende lovgivning, så skal der kompenseres for den ved de forhandlinger, vi har med kommunerne i juni måned. Det er regeringens sædvanlige forhandlingspraksis. Det sker i juni måned, og det vil også komme til at ske i år, så hr. Agerschou har ikke nødig at være nervøs for det.

Til hr. Ole Vig Jensen skal jeg kun sige, at vi er enige i, at der kan være problemer i København. Jeg kan sige, at jeg har fået en henvendelse fra overborgmesteren, og at jeg i dag har underskrevet et brev til overborgmesteren og bedt om, at vi i fællesskab på embedsmandsplan går de synspunkter, overborgmesteren har lagt frem i sit brev, igennem og vurderer, hvorvidt der er tale om problemer, og hvilket omfang disse problemer har. Jeg har bedt om, at overborgmesteren derefter kommer til et møde, så vi kan tale om disse ting.

Ordføreren for CD skal jeg bede om at hilse kristeligt folkeparti og kvittere for den hilsen, som jeg altså fik. Og i øvrigt tak for velviljen!

Kommunerne skal være bufferen, siger hr. Lenger. Nej, det skal de ikke. Regeringen opfatter det som sin hovedforpligtelse at være buffer, men det skal jo være for en rigtig økonomisk politik, og det, vi beder om, er, at kommunerne fortsat vil være medbuffer på den opgave; ellers kan den ikke løses.

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne starte med at referere til Nyt fra Danmarks Statistik, nr. 225 af 7. november 1983. Der står – nu er det altså ikke oplæsning, det er et resumé – at der er tale om et fald for amtskommuner, Københavns og Frederiksberg kommuner og øvrige primærkommuner på 7.500 eller 1,6 pct., efter at de har gennemgået budgetterne for 1984 og sammenholdt dem med budgetterne for 1983. Det er det tal, jeg er gået ud fra, og det er virkningen af indgrebene i kommunerne.

[Henning Rasmussen]

Dertil kommer virkningen af indgrebene udenfor.

Jeg vil gerne sige til spørgsmålet om Københavns kommunes økonomi, at jeg ved flere lejligheder har været inde på, om ikke der var grund til at se alvorligt på den økonomiske udvikling, Københavns kommune har på grund af stærkt stigende udgifter og faldende indtægter som følge af den ændrede befolkningssammensætning. Det er det, der er hovedproblemet for Københavns kommune. Jeg vil være meget interesseret i, og det ville vi være hos os, om det ikke alene kan blive til forhandlinger og drøftelser og orienteringer, men også til konkrete resultater.

Og så til spørgsmålet, om indenrigsministeren, jeg er lige ved at sige er så god over for kommunerne, som hun siger. Det er vores bestemte opfattelse, og det er også kommunernes opfattelse, at der sker en systematisk indsnævring af det spillerum, kommunalbestyrelser og amtsråd har: skatten må ikke forhøjes, skatten må ikke sættes ned, likviditeten må der ikke trækkes på, man må ikke forøge aktivitetsniveauet, men det skal heller ikke sættes ned. Ja men har de da overhovedet noget spillerum tilbage?

Jeg erindrer om det, vi diskuterede først på dagsordenen, det, amtskommunerne gjorde, den forholdsordre, de fik. De fik at vide, at der ville ske et eller andet – uden at de vidste, hvad det var; det kunne de ikke få at vide – hvis ikke de gennemsnitligt holdt skattetrykket. Hvordan skal den enkelte kommunalbestyrelse eller det enkelte amtsråd vide, hvordan det samlede skattetryk udvikler sig, hvis de i tillid til, at de har et vist spillerum, forhøjer deres beskatningsprocent og totalresultatet for landets kommuner så bliver uacceptabelt for ministeren og der så må ske et eller andet? Ministeren kan tale fra nu af og til påske om de ting. Det er et faktum, uanset hvad ministeren siger, at kommunernes spillerum er indskrænket og indskrænkes, hver eneste gang der kommer et cirkulære fra indenrigsministeren.

Til sidst – det er måske det, der er det vigtigste i diskussionen om dette punkt: det radikale venstre vil altså ikke fravige den aftale, der er indgået med kommunerne om forholdet mellem staten og kommunerne økonomisk set for 1984 og 1985. Det er en af grundene til, at det måske har været en nyttig, men alligevel lidt nytteløs diskussion.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Der var i 1982 ansat knap 470.000 personer i kommuner og amtskommuner, og i 1984 forventes der at være 475.000. Det er de faktiske tal. Allerede inden regeringen fremkom med sine vurderinger og de forslag, vi drøfter her, skønnede Kommunernes Landsforening, at den allerede vedtagne beskæring kunne klares uden nedsættelse af aktiviteten. Der er altså tale om en beskæftigelsesfremgang. Den er ganske vist ikke stor, men den er der, og det går den modsatte vej af, hvad hr. Henning Rasmussen siger.

Og så vil jeg sige med hensyn til det med det samlede skattetryk, at det altså er sådan, at vi lavede en aftale om, at man kunne rette henstilling om uændret skat. Det var vi enige om at man kunne, og det lykkedes til overflod: kommunerne overholdt det fantastisk godt. Det kan man sige er et imponerende resultat i betragtning af, hvor mange der er, og i betragtning af, at nogle satte skatten op og nogle satte den ned. Det er faktisk utroligt, at det kan lade sig gøre. Der er flere gange her sagt noget om kommunernes effektivitet, og den er altså også til stede i denne sammenhæng, og det vil jeg gerne tage hatten af for, for det synes jeg er fint. Det er altså lykkedes én gang. Hvorfor i alverden skulle det ikke kunne ske igen?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

12) Forespørgsel nr. F 9:

Forespørgsel til indenrigsministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om regeringens planer for økonomiske indgreb over for den kommunale sektor i 1984 og 1985?«